Drents Overijsselse Delta

uw waterschap

Naar ruimtelijke kwaliteit van dijken in Overijssel

Rolf van Toorn

5 juni 2018 Symposium Ruimtelijke inpassing van dijken

Opgave

Waterschap WDODelta:
Grootschalige dijkverbetering
met behoud van ruimtelijke kwaliteit.

Provincie Overijssel:
Behoud en versterken van ruimtelijke kwaliteit + meekoppelkansen.

Maar ook:

- Langjarig kwaliteit
- Geografisch kwaliteit
- kennis in regio

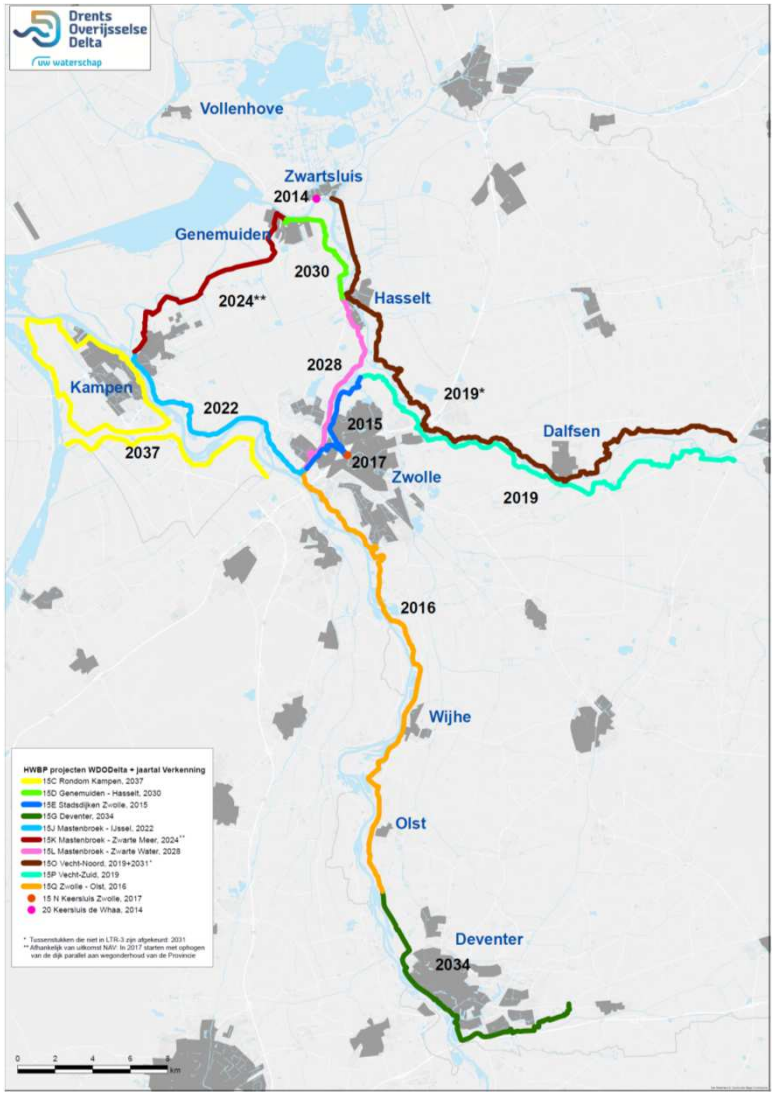

Drents Overijsselse Delta

uw waterschap

UITDA

Provincie: sturen vanuit kwaliteit aan de voorkant;
Waterschap: kaders HWBP m.b.t. inpassing en financiële belangen;
6 gemeenten meekrijgen

GING

Aanpak

- Provincie, waterschap en de 6 gemeenten bijeen.
- Samenwerken vanuit inhoud (ruimtelijke kwaliteit).
- Euro’s: provincie en waterschap.
- Tijd: provincie, waterschap en gemeenten.

► Inhoudelijk document

► Proces/beheer op basis van dit document.

‘Ruimtelijk perspectief dijken in Overijssel’

- In opdracht van provincie Overijssel en waterschap WDODelta.
- Begeleidingsgroep: provincie, waterschap en de 6 gemeenten. Ook Gelderland en waterschap Vallei en Veluwe.
- Basis: handreiking IJssel en o.a. inventarisatie *Kijk op de Dijk*.

► Handreiking, geen blauwdruk, geen status.
► Waterschap: basis voor de HWBP-dijkversterkingsprojecten
► Provincie: (uitwerking van) provinciaal toetsingskader

2.3 Cultuurlijke laag: Landschapsmozaïek

Essentie

Met de term Landschapsmozaïek wordt de grote variatie aan landschapstypen bedoeld die door de in cultuurname van het landschap in de loop der eeuwen is ontstaan.
De laag van het cultuurlandschap is met name van belang voor de relatie tussen dijk en omgeving. Per landschapstype is sprake van een specifieke relatie tussen dijk en het aanliggende landschap. Vergeleken met andere delen van Nederland is in Overijssel daardoor sprake van een grote variatie aan dijklandschappen op een klein oppervlak.

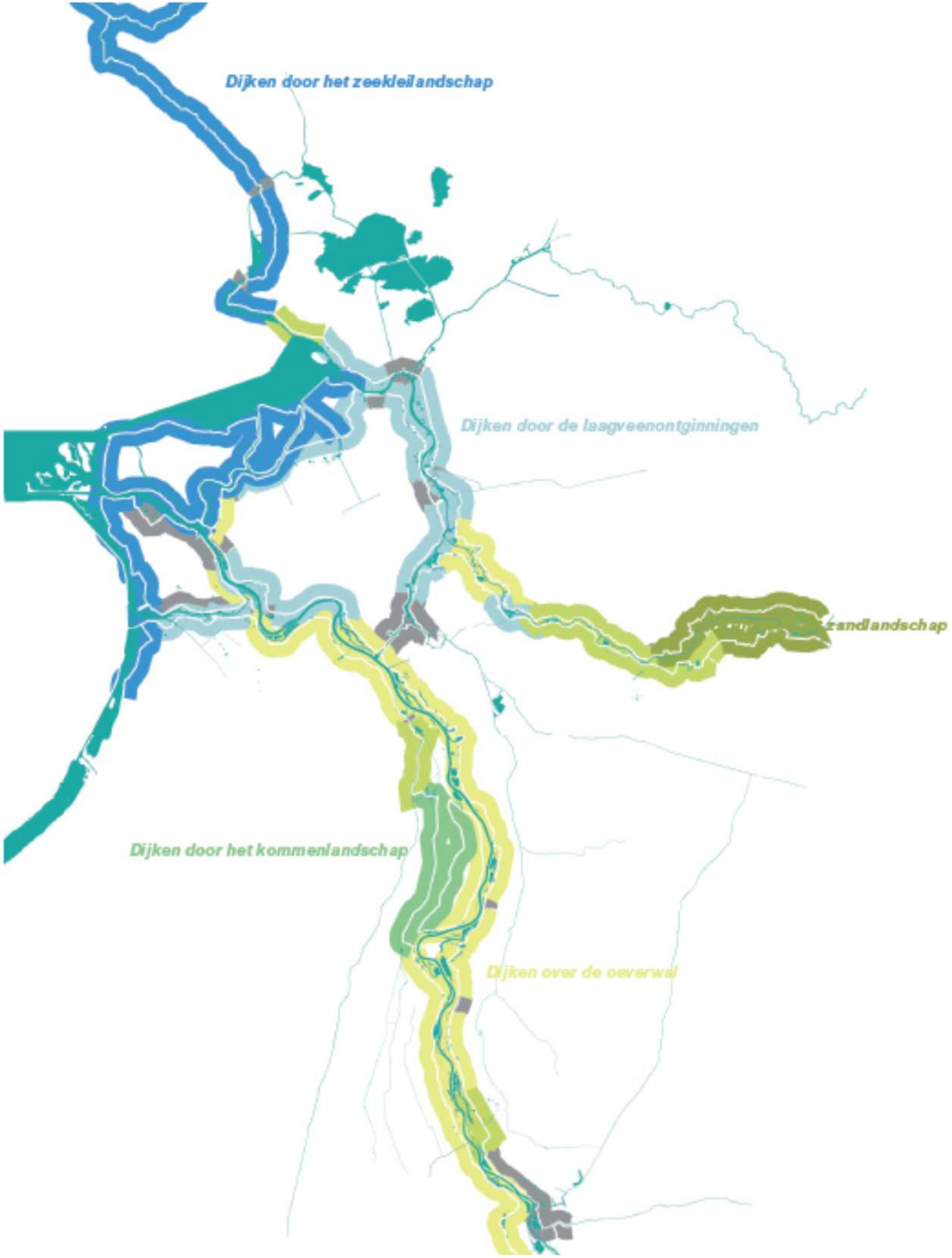

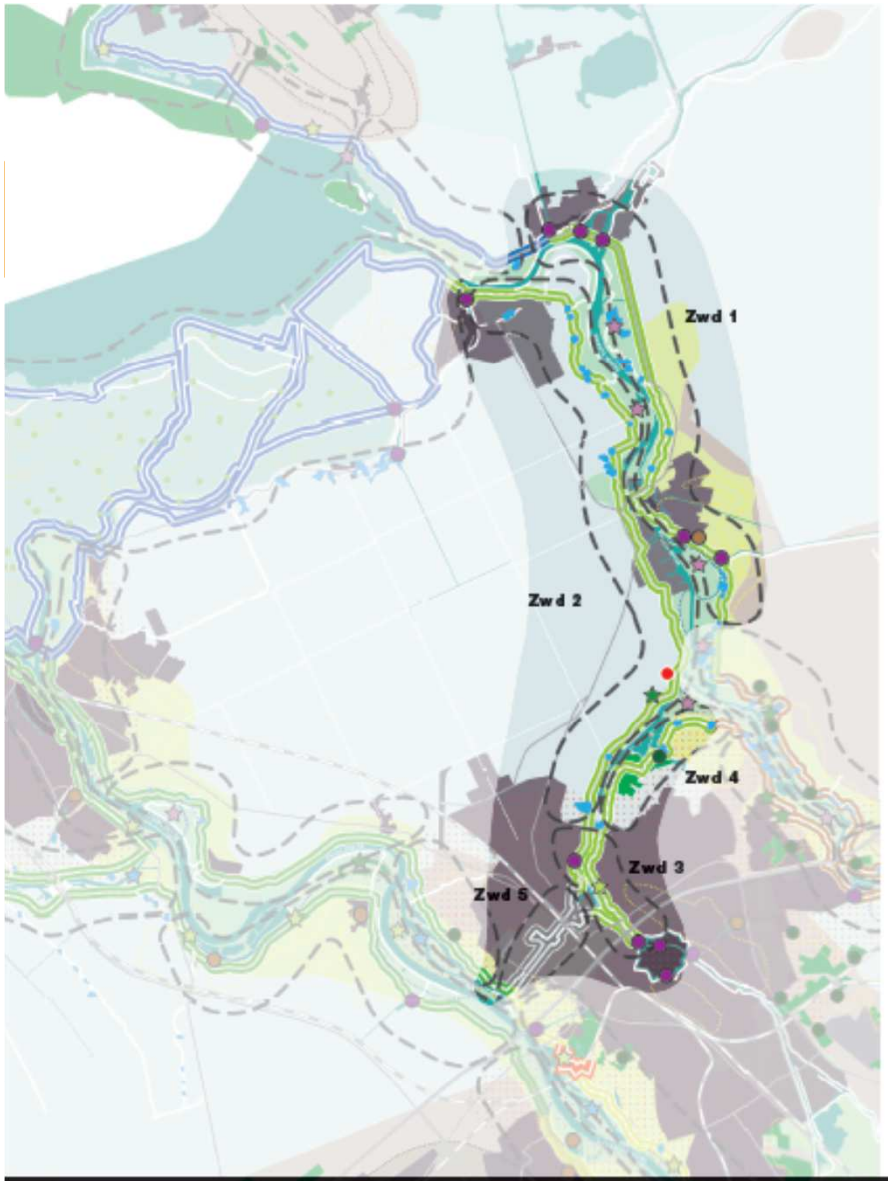

Zwd 1 Zwartsluis - Hasselt e.o.

Karakteristiek: Dijk langs de laagveenomginningen over de oeverwal tussen Zwartsluis en Hoge

Waardering RK: Hoog; authentiek profiel en trace m.u.v. situatie Zwartsluis (laag) en Sluizerdijk (middel)

Familie van dijken
- Zeedijk
- IJsselderdijk
- Zwarte Waterdijk
- Sallandse IJsselDijk
- Dijk benedenloop van de Vecht
- Dijk middenloop van de Vecht

Behoud en versterken morfologie
- Natuurlijke watervormen
- Kleinschalig reliëf

Versterken natuurnetwerk
- Ecologische schakels

Aansluiting op landschap
- Dijk in zeekleilandschap
- Dijk in laagveenontg.landschap
- Dijk in oeverwallandschap
- Dijk in kommenlandschap
- Dijk in zandlandschap

(Water)erfgoed
- Inpassing (water)erfgoed / Versterken (water)erfgoed

Versterken cultuurlandschap
- Zeekleilandschap
- Laagveenontginningslandschap
- Oeverwallandschap
- Kommenlandschap
- Zandlandschap

Dijk als intermediair kern & rivier
- Subtiele inpassing h.w.b.maatregelen
- Behoud en ontwikkelen functionele en ruimtelijke relaties

Dijk als beleveniislijn
- Dijk als Scenic autoroute
- Dijk als langzaamverkeersroute
- Dijk als struinpad

Nieuwe stads- en dorpsdijken
- Rode dijk
- Parkdijk
- Industriedijk

Versterken recreatief netwerk
- Versterken recreatief netwerk

Zwd 2 Genemuiden - Stadshagen

Karakteristiek: Dijk langs de oostrand van Polder Mastenbroek

Waardering RK: Hoog; authentiek profiel en trace m.u.v. bedrijventerrein Hasselt en Genemuiden (laag)

Familie van dijken
- Zeedijk
- IJsselderdijk
- Zwarte Waterdijk
- Sallandse IJsselDijk
- Dijk benedenloop van de Vecht
- Dijk middenloop van de Vecht

Behoud en versterken morfologie
- Natuurlijke watervormen
- Kleinschalig reliëf

Versterken natuurnetwerk
- Ecologische schakels

Aansluiting op landschap
- Dijk in zeekleilandschap
- Dijk in laagveenontg.landschap
- Dijk in oeverwallandschap
- Dijk in kommenlandschap
- Dijk in zandlandschap

(Water)erfgoed
- Inpassing (water)erfgoed / Versterken (water)erfgoed

Versterken cultuurlandschap
- Zeekleilandschap
- Laagveenontginningslandschap
- Oeverwallandschap
- Kommenlandschap
- Zandlandschap

Dijk als intermediair kern & rivier
- Subtiele inpassing h.w.b.maatregelen
- Behoud en ontwikkelen functionele en ruimtelijke relaties

Dijk als beleveniislijn
- Dijk als Scenic autoroute
- Dijk als langzaamverkeersroute
- Dijk als struinpad

Nieuwe stads- en dorpsdijken
- Rode dijk
- Parkdijk
- Industriedijk

Versterken recreatief netwerk
- Versterken recreatief netwerk

Delta van IJssel en Vecht

Families van dijken
- Zuiderzeedijken
- Dijken van de IJsseldelta
- Dijken van het Zwartewater
- Dijken van de Sallandse IJssel
- Dijken van de benedenloop van de Vecht
- Dijken van de middenloop van de Vecht

Gevaideerde reliëftrijke ondergrond
- Kwelderwal
- Stuwwal
- Kronkelwaard
- Rivierduin

Herkenbare riviertrajecten
- Hoofdloop rivier
- Nevengeul / Hank / Kreek
- Historische rivierloop

Natuurlijk karakter
- Stroomdalflora
- Kiivitsbloemhooilanden
- Eeuwenoude bossen
- Dynamische riviernatuur

Kwaliteitsteam dijken Overijssel

- Provincie, waterschap en gemeente met onafhankelijk voorzitter.
- Ruimtelijk gerichte, ad hoc aanvulling met andere disciplines.
- 3x/jaar bijeen

► Adviseert overheden bij dijkgerelateerde ruimtelijke ontwikkelingen.
► Niet dwingend, ook niet vrijblijvend.

Het Kwaliteitsteam gaat altijd naar buiten!

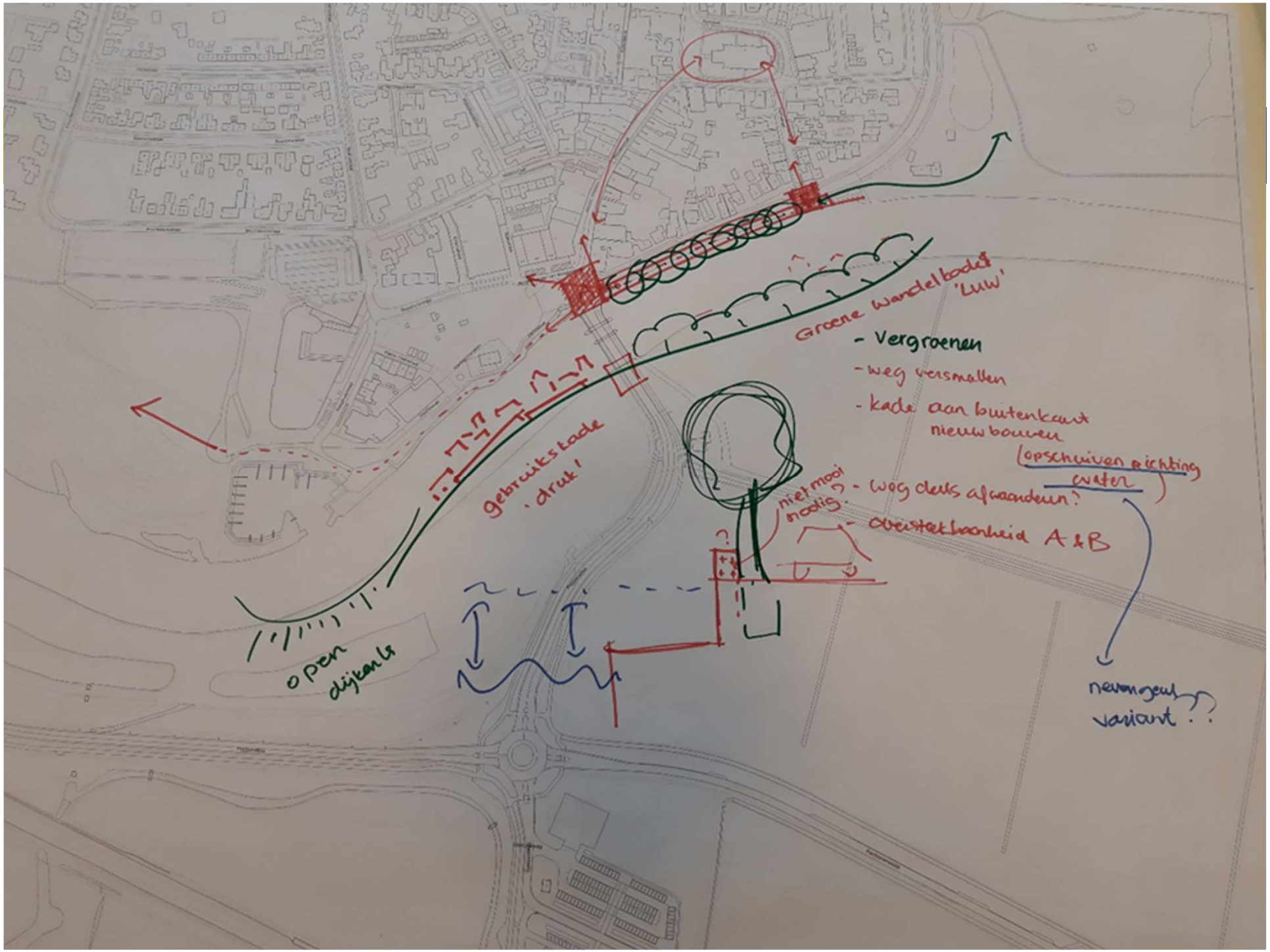
Groene wandelboulevard 'LUW'
- Vergroenen
- weg versmallen
- kade aan buitenkant nieuw bouwen
(opschuiven richting water)
- weg deels afwaardeen?
- overstekbaarheid A & B
niet mooi nodig?
gebruikskade 'druk'
open dijkenlk
nevengeul variant??

Praktijkvoorbeeld: HWBP Zwolle-Olst

- Verkenning in 2017 gestart, nu uitwerking kansrijke alternatieven.

- Landschapsarchitect vanaf start Verkenning.
- *Ruimtelijk perspectief* was uitgangspunt.

- Produkten: Ruimtelijk kwaliteitskader, dijkbiografie, belevingswaardenonderzoek

- Kwaliteitsteam dijken Overijssel levert extern advies.

Ruimtelijk perspectief dijken Overijssel

KLEINSCHALIG AFWISSELEND DIJKLANDSCHAP

Het landschap langs de IJssel is rijk aan micro-reliëf: oeverwallen, dekzandkoppen, rivierduinen, restgeulen. Deze fijnmazigheid in de ondergrond komt tot uiting in het landschap: bossen, landgoederen, dorpen, buurtschappen en open akkercomplexen zijn geënt op de ondergrond en wisselen elkaar veelvuldig af. Vergeleken met andere rivieren zoals Waal, Maas en Rijn is het IJsselland-schap dan ook opvallend kleinschalig en afwissend van karakter. Ook de Sallandse IJsseldijk heeft vergeleken met de dijken langs Waal, Rijn en Lek een significant kleinere maat.

Betekenis voor de dijkversterking
De inpassing van de dijkversterkingsmaatregelen moet aansluiten bij de maat, schaal en aard van het IJssellandschap. Het kleinschalige afwisselende karakter geënt op het micro-reliëf dient behouden te blijven.

Drents Overijsselse Delta

uw waterschap

Kwaliteitsteam dijken Overijssel

Sessie mei 2018 HWBP Zwolle-Olst:

Formuleren van algemene principes bij inpassing

De maatvoering van gewenste oplossing per traject is dan in beeld en schetsen met externe partijen kan beginnen. Een gereedschapskist van oplossingsrichtingen/ontwerpprincipes is dan gewenst.

Leerpunten

1. Van kennis van kwaliteit van het dijkenstelsel via een kwaliteitskader en gereedschapkist op regionale schaal of per rivier naar toepassing in HWBP-project tot in uitvoering.
2. Werk regionaal samen met waterschap, provincie en gemeenten om kwaliteit toe te voegen en kennis, begrip en aandacht voor dijkversterking en ruimtelijke kwaliteit te creëren.
3. Gericht advies op inhoudelijke dilemma's (bijv afweging tussen in stand houden van waardevolle landschapselementen en de kosten daarvan, de grote lijnen vs lokale bijzonderheden).
4. Kwaliteitsteam dijken Overijssel = extra borging van ruimtelijke kwaliteit.

Dilemma’s

1. Spanning tussen strakke kader HWBP (tijd) en het borgen van ruimtelijke kwaliteit: tijd voor proces en betrokkenheid omgeving om ruimtelijke kwaliteit te krijgen.
2. Spanning tussen strakke kader HWBP (geld) en het borgen van ruimtelijke kwaliteit. Is ruimtelijke kwaliteit altijd duurder? En als ruimtelijke kwaliteit eens duurder is: hoe ver ga je?